

22 D'ABRIL: DIA DE LA TERRA

DANI BOIX I MASAFRET
JORDI FIGUERAS I BOSCH

biòlegs

Al llarg del segle XX s'ha evidenciat que el model econòmic imperant en el món occidental i en gran part de la resta del planeta, el capitalisme, ha comportat un increment en les desigualtats entre nacions i, dins de cada nació entre les persones. Aquestes desigualtats socials no han estat, però, les úniques pèrdues que s'han produït, ja que s'ha constatat una degradació mundial de la qualitat dels ecosistemes. En tot el planeta s'han sentit veus d'alarma perquè l'horitzó al que ens anem acostant, amb un ritme d'acceleració exponencial, no és res més que un enorme penya-segat. Les veus en el món benestant s'han sentit més, en part perquè tenim els altaveus més potents, i en part perquè el fet de tenir més cobertes les necessitats bàsiques ha afavorit la gestació d'una nova ètica (val a dir que molts aspectes d'aquesta nova visió intenten recuperar els principis de sentit comú que han estat i són encara el pilar de moltes cultures). Precisament en el rovell de l'ou de l'actual cultura imperant, els Estats Units d'Amèrica, es va viure la considerada primera evidència que la preocupació per la problemàtica ambiental no era només cosa de científics i de quatre "ecologistes-hippies" i eixalebrats: el 22 d'abril de 1970 més de 20 milions de persones van sortir als carrers dels Estats Units d'Amèrica per deixar clar que no permetrien als polítics i al poder econòmic continuar menyspreant la veritable qualitat de vida davant del capital (o el que és el mateix, el benefici d'uns pocs a costa del perjudici de la majoria). Aquest dia va ser considerat com el naixement del moviment ecologista modern i és recordat cada any amb el nom de "Dia de la Terra". Val a dir, que molt pocs han estat els canvis del model econòmic i social per tal d'evitar la caiguda de la nostra societat pel precipici, però hi ha hagut passos de formiga que cal destacar.

Així, i com a resposta a aquesta preocupació, a la ciutat de Rio de Janeiro a l'any 1992, s'hi van trobar més de 50.000 persones, incloses les delegacions i responsables de 179 països, per tal d'analitzar els problemes ambientals, socials i econòmics que conduïen la humanitat cap al precipici. Aquesta va ser la Conferència de les Nacions Unides per al Medi Ambient i el Desenvolupament, popularitzada com la Cimera de la Terra, i que va ser acompanyada pel Fòrum de les ONG. L'objectiu de la Cimera de la Terra era definir una

estratègia conjunta d'acció per progressar cap a la construcció d'una societat més equitativa i en equilibri amb l'entorn natural. La Cimera va representar un punt d'inflexió, que va permetre assentar i popularitzar la filosofia del desenvolupament sostenible que s'havia anat modelant en els treballs i estudis d'experts internacionals durant els 20 anys anteriors. La Cimera de la Terra però, volia ser més que una declaració de principis, i per això va aprovar també un programa d'actuacions obert per tal d'assolir una societat sostenible: l'Agenda 21. La filosofia de la sostenibilitat—es resumeix en el principi de solidaritat entre generacions. Així, fer les coses de manera sostenible vol dir fer-les pensant amb els altres, amb els d'aquí, els d'allà i amb els de demà, i vol dir fer les coses com cal, amb sentit comú, i entre tots, potenciar la corresponsabilitat. Malgrat el missatge d'esperança que va representar la definició d'un model i una sèrie d'objectius a assolir, el pas del pensament a l'acció ha estat lent. A la Cimera de Johannesburg de l'any 2002, també anomenada de Rio+10 perquè va servir per avaluar el progrés dels 10 anys posteriors a la Cimera de Rio, es va constatar que el camí recorregut ha estat insignificant, ni tant sols arriba a pas de formiga, ha estat un pas de cranc: avui estem més lluny de la sostenibilitat que no ho estàvem 10 anys enrera. I el que és pitjor, molts estats i governs s'han desentès dels compromisos adquirits. La conclusió de Johannesburg és que hem avançat conceptualment, tenim més clar cap a on caminar, però encara dubtem a l'hora d'iniciar la nostra travessia. I mentre dubtem ens deixem arrossegar pels qui irreflexivament segueixen el camí inviable d'un creixement econòmic generador de desigualtat i basat en el consum intensiu dels recursos naturals.

El Dia de la Terra ens ajuda a recordar la corresponsabilitat de tothom en el compromís per a la construcció d'una societat sostenible, i ens demana que totes i tots ens sentim copartípeps des de la nostra activitat local en la construcció d'un gran projecte d'abast global. El Dia de la Terra és un bon moment per revalidar el nostre compromís personal, i també per recordar i exigir el compromís comunitari que haurien de gestionar els nostres governs.

Nota: 22 d'abril, Dia de la Terra

